

7. sz. melléklet

EGÉSZSÉG ÉS KÖRNYEZETI NEVELÉSI PROGRAM

2018

Dr. Benczéné Csorba Margit
főigazgató

Tartalomjegyzék

1. EGÉSZSÉGNEVELÉSI PROGRAM 3

1.1. Az iskola egészségnevelési szemlélete 3

1.2. Helyzetkép 3

1.3. Az iskolai egészségnevelési program alapelve, céljai, feladatai 6

1.4. Elsősegély nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos iskolai terv 8

1.5. Az egészségnevelés színterei 9

1.5.1. Szervezeti formák 9

1.5.2. Testi nevelés, mindennapi testedzés programja 10

1.6. Az egészségnevelés módszerei 11

1.7. Elvárható magatartásformák 12

2. KÖRNYEZETI NEVELÉSI PROGRAM 13

2.1. Az iskola környezeti nevelési szemlélete 13

2.2. Erőforrások 13

2.3. A környezeti nevelési program céljai, feladatai 15

2.4. A környezeti nevelés színterei 16

2.5. Módszerek 17

1. EGÉSZSÉGNEVELÉSI PROGRAM

1.1. Az iskola egészségnevelési szemlélete

Szükséges, hogy a tanulók, hogy az egészséges életvezetéshez, életmód-alakításhoz és egészségmegőrzéshez szükséges kompetenciákkal rendelkezzenek, ezért ezen a területen történő nevelés-oktatásuk nélkülözhetetlen. Az iskolai élet rendje, beosztása figyelembe veszi biológiai és fiziológiai szükségleteiket. Törekedni kell az egészséges táplálkozás, a személyi higiénés szokások megalapozására, gyakoroltatására – lehetőségekhez képest.
Mind a tanulók, mind a pedagógusok érdekében igyekezni kell a felesleges terhelések megelőzésére, a nyugodt, kiegyensúlyozott légkör megteremtésére.
A mindennapi terheléseknél figyelembe kell venni a gyermekek tűrőképességét. Az egészségnevelő munka az iskolai élet valamennyi területére kiterjed.
Az egészségtartalmú ismeretek komplex beépítésre kerültek a Helyi tantervbe.
Minden pedagógus részt vesz az iskolai egészségnevelésben, a dohányzás, az alkohol-fogyasztás és drogfogyasztás, a bántalmazás és iskolai erőszak megelőzését célzó programokban.

1.2. Helyzetkép

Az iskola helye és épülete

Az intézmény külterületi elhelyezkedésében előnyt jelent a nagy udvar, ahol salakos és betonos sportpályák, füves és burkolt területek találhatók, melyek a pihenés valamint a tornateremmel és a fejlesztő tornaszobával együtt a mindennapos mozgás színterei.
Az épület fő közlekedési utaktól való távolsága miatt érvényesül a tiszta levegő szervezetre gyakorolt pozitív hatása.
A fából készült udvari játékok harmonikusan illeszkednek az iskola környezetébe. Növények telepítésével olyan mikroklímát kívánunk fenntartani, amely a szabadban való tartózkodást kellemessé teszi.
Az épület berendezése, bútorzata:

- a tanulók testméreteihez igazodó
- balesetmentes
- tartós, könnyen elhelyezhető és tisztántartható
- felületük tükröződésmentes

Az iskola működése egészségnevelési szempontból

A program fő feladata az egészséget támogató környezet biztosítása. A környezet biztonsága és egészsége nemcsak a testi, de a lelki egészség szempontjából is nélkülözhetetlen és fontos tényezője az egészséget kedvezően befolyásoló szokások kialakulásának és megszilárdulásának.
Az egészséget támogató környezet segít abban is, hogy sajátos nevelési igényű tanulóink jól érezzék magukat az iskolában, képesek legyenek feladataikat teljesíteni.

Iskolai étkeztetés

Az iskola vezetése, az iskola-egészségügy szakemberei és maguk a pedagógusok is figyelemmel kísérik:

- a konyha, ebédlő higiéniáját
- az étrend minőségét
- az étel mennyiségét, adagolási rendjét
- az étkezési turnusok számát
- az étkezésre biztosított időt
- az étkezés tisztaságát, esztétikumát

A tanulóink többsége hátrányos helyzetű vagy veszélyeztetett, ezért kiemelt cél, hogy minden arra rászoruló gyermek igénybe tudja venni az iskolai étkeztetést.
Az iskolában vannak anyagcsere-betegségben, felszívódási zavarban, vagy túlérzékenységben szenvedő, speciális étkezési szükségletű gyermekek, akiknek a speciális étkezési igényeit a konyha kielégíti. Az alapanyagok válogatásán kívül olyan ételkészítési módot alkalmaz, amellyel a beteg szervezet megváltozott követelményeihez alkalmazkodni tud. A diétás étkeztetés az intézményben megoldott.

Iskolai büfé

A büfé önálló egységként működik, amelyhez az iskola-egészségügyi szolgálat szakvéleménye rendelkezésre áll.

Erőforrások

Az egészségnevelő munka céljainak megvalósulásához elengedhetetlen, hogy az iskolai élet résztvevői egymással, külső intézményekkel jó kapcsolatot, kooperációt alakítsanak ki.
Az intézmény vezetője az iskolapszichológus, az iskola-egészségügyi szolgálat és a Kábítószerügyi Egyeztető Fórum véleményét beszerzi az egészségfejlesztési és prevenciós program kiválasztásához.

Belső erőforrások

Humán erőforrások	Feladat, szerepkör
Iskolavezetőség	Támogatja az egészségnevelési programokat. Anyagi forrásokat teremt. Ösztönző rendszert dolgoz ki. A minőségi munka részeként értékeli a tevékenységet. Aktívan részt vesz az egyes programokban.
Pedagógusok: gyógypedagógus, gyógytornász, logopédus, pszichopedagógus	Éves tervet készítenek, évfolyamokra bontják le, tantárgyakba építik be és tanítják az egészségneveléshez kötődő tartalmakat. Tanórán kívüli programokat, tevékenységeket szerveznek és tartanak. Pályázatokat írnak a feladatokhoz.
Iskola-egészségügyi szolgálat (orvos, védőnő)	Az iskolai egészségügyi szolgálat közreműködésével készül az egészségfejlesztési program. Megelőző tevékenysége: egészségügyi vizsgálat, szűrés, gondozás, oltás, közegészségügyi tevékenység, felvilágosítás, tanácsadás, pályaválasztásra való felkészítés.
Ápoló	Az ápolók az orvos utasítása alapján ellátják, szakorvosi vizsgálatra kísérik a beteg gyermekeket. Baleseti elsősegélyt nyújtanak. Az intézményben tartandó gyógyszerkészletet az iskola vezetőjével egyeztetve az iskolaorvos állítja össze.

Humán erőforrások	Feladat, szerepkör
Iskolapszichológus	**Véleményével segíti az** egészségfejlesztési és prevenciós program kiválasztását, részt vesz annak megvalósításában. Segíti a testi-lelki egyensúly megteremtését, megőrzését.
Gyógypedagógiai asszisztensek, gyermekfelügyelők	Segítik a tanári munkát, tevékenyen részt vesznek a programokban.
Munkavédelmi felelős	Gondoskodik a veszélyes anyagok, vegyszerek biztonságos, szakszerű elhelyezéséről.
Technikai dolgozók	A programok tárgyi feltételeinek biztosítása.
Diákok	Valamennyi diák sokoldalúan vesz részt a programokban.

Külső erőforrások

- szülők, szülői klub
- Népegészségügyi Intézet
- Somogy Megyei Pedagógiai Szakszolgálat
- Gyermekjóléti Szakszolgálat
- Nevelési Tanácsadó
- Óvodai és Egészségügyi Gondnokság
- Iskolafogászat
- Gyermekpszichiátriai Gondozó
- Rendőrség

Anyagi erőforrások

- fenntartó
- pályázatok
- „Add a kezed!” Alapítvány

1.3. Az iskolai egészségnevelési program alapelve, céljai, feladatai

A program alapelve

Az egészségnevelő munka az iskolai élet valamennyi területére kiterjed. Szemléletet csak úgy lehet formálni, ha a diákok nem elszigetelt ismeretekhez, hanem a mindennapi életben hasznosítható, praktikus tudáshoz jutnak, ezért az egészségnevelő tevékenység beépül minden tantárgyba és szabadidős foglalkozásba.

Célok

- Egészséges életmód megalapozása, folyamatos fejlesztése.
- Testi, lelki, szociális harmónia egységének megvalósítása.
- Életre szóló pozitív magatartási minták közvetítése.
- Megfelelő edzettségi állapot kialakítása, folyamatos testedzés iránti igény felkeltése.
- Az egészséges felnőttkorba lépés esélyeinek megteremtése.
- A közlekedésben való biztonságos és felelősségteljes részvétel.
- **Alapvető elsősegély- nyújtási feladatok elsajátíttatása**

A program **célja** korcsoportonként

Alsó tagozaton
A tanulók közvetlen tevékenységek során szerezzenek olyan alapvető ismereteket, amelyek biztosítják egészséges testi és lelki fejlődésüket. Legyenek képesek a személyi higiénés feladatok önálló elvégzésére, váljon szokássá (majd igénnyé) a rendszeres testápolás.

A gyermekek egészséges fejlődésének fontos feltétele a megfelelő táplálkozás.
Az egyéni ízlésvilágot figyelembe véve, szemléletet formálva irányuljon a tanulók figyelme az egészséges táplálkozás fontosságára. A kisiskolás gyermek egészségnevelése során nagy hangsúlyt kap az egészségvédő magatartás kifejlesztése.

Felső tagozaton
A káros szenvedélyekkel, az élvezeti szerekkel kapcsolatos ismeretek bővítése, a témával összefüggésbe hozható fogalmak tisztázása mellett elvárható, hogy a tanulók felismerjék, hogy a környezet állapota az ember egészségére is hatással van. Az egészséges életmód alapozása, az egészségmagatartás fejlesztése során fontos, hogy a tanulókban kialakuljon az egészséges életkörülmények és élet minőség igénylése. Elsősegélynyújtás elsajátítása, gyakoroltatása.

Szakiskolai évfolyamokon
Olyan komplex, egészségtudatos értékrendszer kialakítása, amely a testi-lelki egészségen kívül figyelmet fordít a szociális kapcsolatok harmóniájára is. Az egészség megőrzési és fejlesztési stratégia készítse fel a tanulókat arra, hogy felnőttként aktív szerepet tudjanak majd vállalni életminőségük alakításában, megőrzésében. A családi életre neveléssel, szexualitással, gyermekvállalással összefüggő résztartalmak tegyék képessé őket olyan értékítéletek kialakítására, amelyek segítségével képesek lesznek az életvitelükre vonatkozó hatékony döntések meghozatalára.

Feladatok

- Az egészségvédelmi szokásrendszer kialakítása, helyes szokások folyamatos gyakoroltatása.
- A leggyakoribb egészséget, testi épséget veszélyeztető tényezők és elkerülési módjaik megismertetése.
- Helyes napi- és hetirend kialakítása.
- Az egészséges táplálkozás ismereteinek tudatosítása, gyakoroltatása
- Helyes életmód követelményeinek megismertetése és folyamatos gyakorlása.
- Megfelelő testi-lelki kondíció kialakítása, megőrzése.
- Szabadidő eltöltési szokásainak egészségesebbé tétele.
- A délelőtti tanulás után 1-1 óra szabadlevegőn való tartózkodás biztosítása, mely tudatosan tervezett, sokoldalúan fejlesztő mozgásokat és játékokat tartalmaz.
- Mindennapos testmozgás biztosítása.
- Személyiség- és egészségkárosító tényezők felismerése.
- Káros szenvedélyek kialakulásának megelőzése.
- Az iskolai erőszak megelőzése, az iskolán kívüli bántalmazás felismerése, intézkedés.
- A reproduktív szervek működésének, betegségeinek megelőzésére, a nemi élet és a születés-szabályozásra való felkészítés.
- A felelősségteljes párkapcsolat, családalapítás igényének kialakítása.
- Közlekedési szabályok, helyzetek, helyes magatartási szokások értelmezése, folyamatos gyakorlati alkalmazása.

1.4. Elsősegély nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos iskolai terv

Az elsősegély nyújtási ismeretek széleskörű elterjesztése fontos társadalmi érdek.
A jelenleg érvényes törvényi szabályozás meghatározása szerint: „(mindenkinek) …kötelessége – a tőle elvárható módon – segítséget nyújtani, és a tudomása szerint arra illetékes egészségügyi szolgáltatót értesíteni, amennyiben sürgős szükség, vagy veszélyeztető állapot fennállását észleli, illetve arról tudomást szerez.” (1997. évi CLIV tv. az egészségügyről 5.§. e.) pont.)

Az elsősegélynyújtás kulcsfontosságú eleme, hogy a segélynyújtó nem veszélyeztetheti saját és a környezetében lévők testi épségét, lehetőség szerint meg kell akadályoznia további sérülések kialakulását.

Az iskolai elsősegélynyújtás oktatásának legfőbb célja:

- fejleszteni a beteg, sérült és fogyatékkal élő emberek iránti elfogadó és segítőkész magatartást,
- megismertetni a környezet – elsősorban a háztartás, az iskola és a közlekedés, a veszélyes anyagok - egészséget, testi épséget veszélyeztető leggyakoribb tényezőit,
- felkészíteni a veszélyhelyzetek egyéni és közösségi szintű megelőzésére, kezelésére.

A tanulásban és értelmileg akadályozott tanulókat fel kell készíteni

- a lehetséges veszélyforrások, gyakori veszélyhelyzetek (közúti, vízi és háztartási balesetek: égés, marás, áramütés, mérgezés, elcsúszás, esés) megismerésére, elkerülésére
- a segítő, empatikus magatartás kifejlesztésére
- a segítségnyújtás igényének erősítésére
- a segítségkérés megfelelő módozatainak elsajátítására (felnőtt értesítése, mentő hívása)
- az elsősegélynyújtó felszerelés megismerésére
- az Elsősegélynyújtó hely szimbólumának (zöld alapon fehér kereszt, vörös kereszt) megismerésére
- a legalapvetőbb elsősegély ismeretek elsajátítására

A sikeres megvalósuláshoz meghatározott szintű és mélységű elméleti és gyakorlati ismeret szükséges, a készségszintű ismeretek csak rendszeres gyakorlással szerezhetők meg.

1.5. Az egészségnevelés színterei

1.5.1. Szervezeti formák

Hagyományos tanórai keret

- A tanórákon hozzárendeljük az adott témákhoz a megfelelő egészségvédelmi és fejlesztési vonatkozásokat. Kiemelt helyet kapnak a hétköznapi élettel kapcsolatos vonatkozások, ismeretek.
- Fontosnak tartjuk, hogy diákjaink megfelelő elméleti és gyakorlati ismereteket, tapasztalatokat szerezzenek.
- Különböző interaktív módszereket használva adjuk át az ismereteket. A szemléltetés hagyományos, audiovizuális és informatikai lehetőségeit is felhasználjuk, alkalmazzuk.

Moduláris program alkalmazása a tanítási órán

- Célja valamennyi évfolyamon a prevenció, az egyéni adottságok, készségek, képességek, attitűdök kifejlesztése, az egészségtudatos értékrendszer kialakítása, belső igénnyé formálása.
- Az 1-12. évfolyamokat átfogó, moduláris felépítésű program mindamellett, hogy szakaszonként is megvalósítható, összekapcsolásukkal az iskolarendszer valamennyi évfolyamán felhasználható.

Nem hagyományos tanórai keret

- Erdei iskola
- Terápiák
- Könyvtári óra
- Tanulmányi kirándulások, tanulmányi séta

Tanórán kívüli tevékenység

Versenyek

- iskolai komplex tanulmányi verseny
- egészségügyi vetélkedő
- sportverseny

Foglalkozások

- drogprevenciós program
- egészségügyi felvilágosító foglalkozások (DADA-program)
- szabadidős tevékenység (jeles napok eseményei, rendezvények, kiállítások)

- napközis foglalkozások, klubnapközi
- szakkörök, terápiás szakkörök
- könyvtári foglalkozások
- mozgásos és sportfoglalkozások

Szűrések

- Növekedés és testi fejlettség mérése
- Vérnyomásmérés
- Mozgásszervek vizsgálata, testnevelési csoportbeosztás
- Érzékszervek vizsgálata
- Fogászati szűrővizsgálatok

1.5.2. Testi nevelés, mindennapi testedzés programja

A tanulók fizikai állapotának és edzettségének vizsgálata

A pedagógiai programban meghatározottak alapján valamennyi évfolyamon felmérésre kerül a tanulók fizikai állapota és edzettsége. Ennek során lehetőség nyílik az egyes képességek területén mutatkozó hiányosságok feltérképezésére, amelyek kiindulási alapul szolgálnak mind az egyéni, mind a közösségi fejlesztő, felzárkóztató programok elkészítéséhez, lehetőséget biztosítva az egészségileg hátrányos helyzet megszüntetésére, az általános fizikai teherbíró képesség fokozatos fejlesztésére, a szükséges szint elérésére, megtartására.
A mérést a testnevelést tanító pedagógus végzi, a mérés anyagát a helyi tanterv tartalmazza.

Testnevelés és egészségfejlesztő testmozgás

Az intézmény a tanulók egészséges fejlődése érdekében egészségnevelési programot, azon belül egészségfejlesztési feladatokat valósít meg.
Kiemelt feladat – a kötelező és nem kötelező tanórai foglalkozások keretében – a szervezett testmozgást, tekintettel az intenzív testi fejlődésben levő fiatalkorúak nagy mozgásigényére.

Biztosítjuk:

- a tanulók mindennapi testedzését
- a játékos egészségfejlesztő testmozgást a szabadban
- az iskolai sportkör működését
- a könnyített- és a gyógytestnevelést a rászorulóknak

A tanulók hetente az órarendbe illesztetten 5 testnevelés órán vesznek részt.
A tanulókat testnevelés óráról – szakorvosi vélemény alapján – csak az iskolaorvos illetve időlegesen a háziorvos mentheti fel. Az írásos felmentést a tanuló köteles a testnevelő tanárnak és az osztályfőnöknek bemutatni, átadni.
Az 1-4. évfolyamon a tanuló életkorához és fejlettségéhez igazodó testmozgás játékos, amely az időjárási viszonyoktól függően a szabadba szervezett.
Az egészségfejlesztő testmozgást az egyéb foglalkozás részeként, naponta kétszer tizenöt perces vagy egyszer 30 perces foglalkozás keretében tartják a pedagógusok minden olyan alsó tagozatos csoportban, ahol a heti kötelező testnevelés órák száma 3 óra.

A kollégium a saját programja szerint biztosítja a mindennapos testmozgást.
Könnyített testnevelés és gyógytestnevelés

A tanulók egy részét – egészségi állapota miatt – az iskolaorvos könnyített vagy gyógytestnevelési foglalkozásra utalja. A könnyített testnevelés során az érintett tanuló részt vesz az órarendi testnevelési órákon, de bizonyos mozgásokat, gyakorlatokat – állapotától függően – nem végez. A testnevelő differenciált foglalkozása biztosítja a megfelelő gyakorlatok végzését.
Az iskolaorvos szakorvosi vélemény alapján a tanulókat gyógytestnevelési foglalkozásokra utalja. A gyógytestnevelési órákat gyógytestnevelő tanár vezeti. Az érintett tanulók számára gyógytestnevelés speciális gyakorlatainak elvégzése kötelező, időpontját az órarend rögzíti.

1.6. Az egészségnevelés módszerei

A módszerek kiválasztásának szempontjai

- alkalmazkodjon a tanulók életkori sajátosságaihoz, egyéni képességeihez
- minél több tanulót aktivizáljon
- pozitív szemléletet tükrözzön
- építsen a tanulók tapasztalataira
- legyen játékos

Alkalmazott módszerek, eljárások

- játékok
- projekt
- vita
- verseny
- megbeszélés, magyarázat
- szemléltetés
- probléma-feltárás
- mintaadás

A differenciált tanulásszervezés minden tanuló számára biztosítja, hogy fejlődési szükségleteivel összhangban vegyen részt a tevékenységben, amelyben a pedagógus facilitátor szerepet tölt be. Az ismeretszerzés folyamatában a hagyományos pedagógiai eljárásokkal szemben korszerű pedagógiai módszerek (pl., tea-ház, kooperatív módszerek, drámapedagógiai eljárások), változatos munkaformák és helyszínek jelennek meg, valamint innovatív szemlélet tükröződik a több szereplős óravezetés szervezéséből is.
Az egészségnevelés témakörei szervesen kapcsolódnak az önismereti, természettudományos, szociális, életpálya –építés, szövegértés-szövegalkotás és az IKT kompetencia területekhez.

1.7. Elvárható magatartásformák

- Pozitív beállítódások, motiváció kiépítése az egészség megőrzésével kapcsolatban
- Egészséget erősítő, fejlesztő tényezők, eszközök ismerete, alkalmazásának képessége
- A helyes döntések szerepének felismertetése, a felnőtt életre, önálló életvezetésre vonatkozó döntési kompetencia kialakítása
- Tudja, hogy akaratfejlesztéssel és neveléssel a nehezen teljesíthető tevékenységek készséggé alakíthatók
- Egészség-megtartás iránti igény kialakítása
- Reálisan tudja értékelni egészségi állapotát
- Legyen képes az iskola elvégzése után a saját egészségére ártalmas kockázati tényezők, veszélyeztető anyagok felismerésére és elutasítására
- Rendelkezzen alapvető szexuális kultúrával, legyen képes felelősségteljes nemi magatartásra
- Legyen képes harmonikus életvitelre, az örömteli párkapcsolatra, felelős családi életre
- Legyen igénye a folyamatos testmozgásra, a test fejlesztésére, az erőnlét, állóképesség karbantartására
- Konfliktusait, problémáit tudja erőszakmentesen kezelni
- Rendelkezzen a biztonságos közlekedéshez szükséges szabályismerettel, legyenek tisztában a közlekedés pozitív magatartásformáival
- Veszélyhelyzetben és elsősegélynyújtáshoz tudjon segítséget kérni

2. KÖRNYEZETI NEVELÉSI PROGRAM

2.1. Az iskola környezeti nevelési szemlélete

Napjainkban a világ figyelme a fenntartható fejlődés megteremtése felé irányul. Ez az élet minden színterén tapasztalható: szociális, gazdasági, ökológiai, politikai területeken is. A fenntarthatóság ideológiai és tartalmi kialakítását az oktatásban kell elkezdenünk. A tanulók számára olyan nevelést kell az iskolánknak biztosítania, amelyben hangsúlyt kapnak az erkölcsi kérdések és a környezettudatos életmód is. Interaktív módszerek segítségével együttműködésre alkalmas, felelős magatartást kialakító, döntéshozásra, konfliktus-kezelésre és megoldásra törekvő készségeket kell kialakítani. Mindezek megkívánják az új értékek elfogadtatását, kialakítását, megszilárdítását és azok hagyománnyá válását.
A fenti célok csak hatékony tanulási, tanítási stratégiákkal valósíthatók meg.
Kiemelten fontos feladat a tanulók szemléletformálása, a környezet- és természetszeretetre nevelés.
A környezetnevelési munka az iskolai élet számos területére kiterjed. Szemléletet csak úgy lehet formálni, ha minden tantárgyba és minden iskolán kívüli programba beépül, hogy a tanulók egységes egészként lássák a természetet, s benne az embert. Tanórákon, tanulmányi sétákon, kirándulásokon, nyári táborokban ismerhetik meg a természetet, gyakorolják az egyszerű, komplex természetvizsgálatokat. Megtanulják, hogy a természetben tapasztalt jelenségek okait keressék, kutassák a köztük rejlő összefüggéseket. Így válhatnak majd tudatos környezetvédővé, a természetet féltő, óvó felnőttekké.

2.2. Erőforrások

A tantestület a tanórákon kívül is intenzíven foglalkozik környezeti nevelési kérdésekkel, amelyhez szükség van az iskolavezetés, a tapasztaltabb és a fiatal kollegák együttműködésére.
Környezeti nevelési munkánk céljainak sikeres megvalósításához elengedhetetlen a külső intézményekkel való jó kapcsolat és kooperáció kialakítása.

Humán erőforrások

Belső erőforrás

Humán erőforrások	Feladat, szerepkör
Iskolavezetőség	Támogatja a környezeti nevelési programokat. Anyagi forrásokat teremt. Ösztönző rendszert dolgoz ki. A minőségi munka részeként értékeli a tevékenységet. Aktívan részt vesz az egyes programokban.
Pedagógusok, pszicho-pedagógusok	Éves tervet készítenek, évfolyamokra bontják le, tantárgyakba építik be és tanítják a környezeti neveléshez kötődő tartalmakat. Tanórán kívüli programokat, tevékenységeket szerveznek és tartanak. Pályázatokat írnak.
Gyógypedagógiai asszisztensek, gyermekfelügyelők	Segítik a tanári munkát, tevékenyen részt vesznek a programokban.
Tanulók	A tanulók és a pedagógusok együttműködése nélkülözhetetlen a környezetbarát iskolai környezet létrehozásában és megőrzésében.
Szülők	Az iskolai környezeti nevelés területén is fontos a szülői ház és az iskola együttműködése. Törekszünk arra, hogy a szülők ismerjék és erősítsék gyermekükben ezt a környezettudatos magatartást, amit iskolánk közvetíteni kíván.
Munkavédelmi felelős	Gondoskodik a veszélyes anyagok, vegyszerek biztonságos, szakszerű elhelyezéséről.
Technikai dolgozók	A programok tárgyi feltételeinek biztosítása.

Anyagi erőforrások

- fenntartó
- pályázatok
- „Add a kezed!” Alapítvány
- egyéb bevételek

Iskolán kívüli együttműködés

Fenntartó. A környezeti nevelési program megvalósítása szempontjából elengedhetetlen a fenntartói támogatás. Az iskola igazgatójának feladata, hogy a fenntartóval való egyeztetés során a lehető legoptimálisabb helyzet megteremtését elérje. Célunk, hogy a fenntartó a kötelező támogatáson túl is finanszírozza az iskola környezeti nevelési tevékenységét.

Környezeti neveléssel is foglalkozó intézmények. A tanórai és tanórán kívüli környezeti programot színesebbé és tartalmasabbá teszik az intézménylátogatások. Nevelési szempontból kiemelkedően fontosak a múzeumok, az állatkertek és a nemzeti parkok. Ezekre a látogatásokra a tanórai előkészítés után kerül sor. Az adott intézménnyel a kapcsolatot a munkaközösségek egy megbízott tanára tartja.

Civil szervezetek. A civil szervezetek szakmai ismereteikkel és programjaikkal segítik a környezeti nevelési munkát. A tantestület több tagja rendszeresen részt vesz előadásaikon, továbbképzéseiken, illetve maga is tartak előadásokat, továbbképzéseket a civil szervezetek által szervezett programokon. Szükséges, hogy több, az egész tantestületet érintő környezeti témájú előadás és foglalkozás legyen a jövőben. A civil szervezetekkel való iskolai szintű kapcsolattartás vezetői feladat. A szaktanárok egyénileg alakítanak ki kapcsolatot az egyes civil szervezetekkel.

Hivatalos szervek. A hivatalos szervek egyik feladata annak ellenőrzése, hogy környezetvédelmi és egészségügyi szempontból megfelelően működik-e az iskola. Javaslataikra, véleményükre építeni kívánunk az iskolai környezet kialakításában.

2.3. A környezeti nevelési program céljai, feladatai

Célok

Elő kell segíteni a tanulók környezettudatos magatartását az élő természettel, az épített, és a társadalmi környezettel, valamint a saját életvitelük tekintetében. Meg kell ismerni az élővilágot és benne az embert veszélyeztető környezeti tényezőket, a globális problémákat, a lakóhelyükön is fellelhető környezeti gondokat, felébresztve a felelősségérzetet, a tenni akarást a környezeti értékek megőrzésére. A tanulókat meg kell tanítani a természetben, a környezetben való eligazodásra, hogy képesek legyenek felelős döntések meghozatalára, saját életükre, családjuk jövőjére és tágabb közösségükre vonatkozóan. Képessé kell tenni a sérült tanulókat arra, hogy bekapcsolódjanak a természet, a társadalom, a gazdaság terén mutatkozó válságkezelésbe, modernizációs folyamatokba a szűkebb környezetükben, a lakóhelyükön.

Feladatok

- A közvetlen környezet tisztántartásához szokásrendszer kialakítása (tanterem rendben tartása, folyosó, iskola tisztántartása).
- Természeti értékek megismertetése a szűkebb és tágabb természeti környezetben – séta, kirándulás, tananyagbeli és tantárgyközi környezetvédelmi szempontú koncentráció.
- A környezeti ártalmak bemutatása, ezek elkerülésének ismertetése (levegő- és vízszennyezés, veszélyes anyagok, vegyszerek káros hatásai).
- Természeti veszélyhelyzetek ismertetése, ezek lehetséges megelőzése, elkerülése (viharok, erdőtűz, árvíz, jégeső).
- A természeti és társadalmi környezet harmóniájának bemutatása (környezettudatos építészet, utak építése).
- Természetvédelmi attitűd érzelmi alapon is történő megalapozása, kialakítása, az ember termelő tevékenysége negatív hatásainak bemutatása a természetes élővilágra (növények, állatok védetté nyilvánításának okai).
- Szemléletformálás az állatok védelme érdekében (törvények a házi- és vadon élő állatokról).
- Tudatos fogyasztói, vásárlói szokások kialakítása (természetbarát, egészséges termékek vásárlása, csomagolás, tárolás).
- A természetre ható modernizációs folyamatok káros hatásainak bemutatása – energia-források, szennyvíz, globális felmelegedés, ivóvízhiány, ökológiai katasztrófa.

A célhoz vezető feladatok megvalósítása során kiemelt módszer az érzelmi ráhatás, a személyes megtapasztalás, a szemléltetés, gyakoroltatás.

2.4. A környezeti nevelés színterei

Hagyományos tanórakeret

A tanórákon az adott témákhoz hozzákapcsolódnak a megfelelő környezetvédelmi vonatkozások. Az óra jellege határozza meg, hogy melyik probléma hogyan kerül feldolgozásra. Kiemelt helyet kapnak azok a hétköznapi élettel kapcsolatos vonatkozások, amelyek a tanulókat is érintik. Az ismeretátadás különböző interaktív módszereken keresztül történik, de jelentős szerepet kap az önálló ismeretszerzés is. A szemléltetés hagyományos, audiovizuális és informatikai területen valósul meg.
A tanulók az egyszerű víz-, talaj- és levegővizsgálati módszereket a természetismeret órákon figyelhetik meg, a vizsgálati eredmények elemezése után következtetéseket fogalmaznak meg, a tapasztalatok hatásait értékelik.

Tanórán kívüli tevékenységek

A tanulók környezet- és természetvédelemmel kapcsolatos versenyeken vesznek részt, ahol elmélyíthetik elméleti tudásukat (pl. Komplex tanulmányi verseny, környezetvédelmi rajz és fotópályázat stb.).

Ezen kívül több természetvédelmi akciókban vesznek részt:

- Kiállítások: a Föld Napján rajz- és fotókiállítás, nyári táborokról bemutatkozó, illetve az iskolanapi poszterekből összeállított kiállítás
- **Madarak-fák napja** alkalmából minden évben természetvédelmi nap
- **Kirándulás**ok az ország nemzeti parkjaiba, természetvédelmi területeire
- **Madárházak** építése
- A szakiskolai tanulók évente **facsemeték ültetésével** gazdagítják az iskola zöldterületét
- **Kisállat-bemutatók**, kiállítások látogatása
- A város **környezetvédelmi programjaiban** való részvétel
- **Happy-hét programján való részvétel**
- **Környezetvédelmi témahét az 1-6 évfolyamokon**: **Veszélyben a világ**

2.5. Módszerek

- folyamatos tapasztalatszerzés és gazdag kommunikáció a tapasztalatok értelmezése, feldolgozása, elemzése céljából
- a napi élethelyzetekben megjelenő példák, szükségszerűségek értelmezése
- minden ismeret legyen a természetes valóságában tanulmányozható
- minden tanuló kapjon lehetőséget az együttműködésre, vagy önálló tevékenységre a fejlettségének megfelelően
- motiváljon a munkára a kooperatív tanulási forma, a páros, a csoportos kutatás, adatgyűjtés, böngészés, az ötletek gyűjtése, a projektek alkalmazása
- az alsó tagozatban minden tartalomhoz kötődjön tanulmányi séta, kirándulás, témanap, közös gyűjtőmunka
- a felső tagozat tanulói terepgyakorlaton, témaheteken, önálló vagy csoportos gyűjtőmunkákon vegyenek részt
- a konkrét példákon túl használják fel a modern technikát, a videofilmeket, a számítógép adta lehetőséget a világhálón

Az iskola környezetnevelési programjának megvalósítása érdekében integrálni szükséges az alábbi tantárgyi programokat a környezetvédelmi tartalmak összhangja végett:

- a földrajz tantárgy programja
- a természetismeret és környezetismereti tantárgyakat
- az életvitelt
- az osztályfőnöki órák programját
- a társadalomismeret vonatkozó témaköreit